

İŞSİZLİK VE EKONOMİK ETKİLERİ

ÇORLU TSO

11. MESLEK KOMİTESİ

İşsizlik Sigortası

İşsizlik Sigortasının Tanımı

Bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalılara işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigortayı ifade etmektedir.

İşsizlik sigortası, işsiz kalan kişiye başka bir gelir kaynağından gelir sağlanmaması halinde işsiz kaldığı için ve yasalarla belirlenmiş süre ile sınırlı olmak üzere ona bir güvence sağlama işlevini yerine getirmektedir. Başka bir ifadeyle, işsizlik sigortasıyla amaçlanan işsizliğin önlenmesi veya işsizliğin azaltılması değil; işsizliğin meydana getirdiği zararları bir ölçüde hafifletmek, yeni bir iş buluncaya kadar gelirlerinin bir miktarının karşılamak ve kendisinin ve ailesinin hayatını idamelerine katkı sağlamaktır.

Kapsamı

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrası kapsamında olanlardan bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalılar,
- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 inci maddesinde açıklanan sandıklara tabi sigortalılar,
- İstekleri halinde;
4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar,
Ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler.

İşsizlik Sigortası Prim Miktarı

İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançların üzerinden hesaplanan % 1 sigortalı, % 2 işveren ve %1 Devlet payından oluşmaktadır. İsteğe bağlı işsizlik sigortası primi ödeyenlerden ise % 1 sigortalı ve % 2 işveren payı alınmaktadır.

Trakya'da İşsizlik

Tekirdağ'da işsizlik oranı Türkiye ortalamasının altında

Tekirdağ İşgücü Piyasası çok canlı, işgücüne katılım oranları bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde olmasına rağmen işsizlik oranları bakımından Türkiye ortalamasının altındadır. 2017 yılında işe yerleştirmeleri 2016 yılına göre %44 oranında artmıştır.

İşsizlik Ödeneği ve İşsizlik Etkileri

İşsizlik ödeneği, işsiz kalan kişiye Kanun'da belirtilen sürelerle uğramış olduğu gelir kaybını karşılamak amacıyla yapılan ödemeyi ifade etmektedir.

İşsizlik sigortası, işsiz kalan kişinin ekonomik açıdan karşı karşıya kalacağı gelir kaybı riskini belirli bir süre için gidermeye yönelik bir uygulamadır. Sürenin sonunda kişinin iş bulamaması durumunda işsizlik riskinin en belirgin sonucu olan ekonomik sıkıntılar kişinin karşısına yeniden çıkacaktır. Bu nedenle işsizlik sigortası faaliyetleri arasında yeni iş bulma faaliyeti önemli bir yer tutmaktadır. Sigortayı yöneten kurum işsiz kalan kişiye kaybettiği işine eş değer ve kişinin yeteneklerine uygun bir iş bulmak için faaliyette bulunmak durumundadır. Bu faaliyet kişiye mutlak anlamda iş bulunması anlamına gelmemektedir. İş bulmanın gerçekleşmemesi durumunda işsiz bu durumdan kurumu

sorumlu tutması veya işsizlik yardımının devamını isteme gibi bir şansı bulunmamaktadır. Yeni iş bulma faaliyeti işsizlik sigortası ödemesinin ortadan kalkması ve kişinin tekrar prim öder hale gelmesi açısından oldukça önemlidir. İŞKUR bu görevi yerine getirmek suretiyle işgücü piyasasının düzenlenmesi ve işsizlik sigortası gelir-gider dengesinin korunması amaçlarına hizmet etmektedir. Yararlanma süresi azami 300 gündür.

İşsizliğin Ekonomik Sonuçları

İşsizlik oranlarının düşük olması ülkelerin ekonomik gelişmişlikleri hakkında bilgi vermektedir. Bu açıdan bakıldığında bir ülkede işsizlik oranları ne kadar düşükse bir diğer deyişle atıl kalan işgücü oranı ne kadar azsa üretim de o oranda fazladır. Ancak toplumun verimliliğini ve üretim kapasitesini etkileyen bireylerin işsiz kalması durumu, ülke üretiminde önemli kayıplara, eksik istihdama neden olmakta ve topluma ek maliyet olarak geri dönmektedir. Bu durum ise işsizliğin makroekonomik etkisi olarak değerlendirilmektedir.19 İşsizlik, makroekonomik dengeler açısından değerlendirildiğinde ise tasarrufların azalması, sosyal güvenlik gelirlerinde yaşanan kayıplar ve sağlık harcamalarındaki artışlar gibi sorunlara neden olmaktadır. Ayrıca ülke, teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmakta ve küresel ekonomi içerisinde bugün ve gelecekteki rekabet gücünü kaybetmektedir.20 İşsizliğin ekonomik etkileri genel olarak değerlendirildiğinde, ilk etki bireyin hem kendisinin hem de çevresindekilerin bireyin çalışmamasından dolayı uğradığı gelir kaybı, ikinci etki çalışmayan bireyin üretime katılamamasından dolayı üretimde meydana gelen kayıp ve oluşan eksik istihdam, üçüncü etki ise özellikle işsizlik sigortasının yaygın olarak kullanıldığı ülkelerde işsiz sayısının artmasının ülke ekonomilerine ve kamu maliyesine getirdiği ek yükür.

İşsizlik Alan Kişiler Üzerinde Yapılan Değerlendirmeler

Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS Düzey 1) bazında Ankara, Antalya, Erzurum, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kayseri, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van ve Zonguldak illerinde 2.143 kişiye anket uygulanmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu istihdam edilmeyi kolaylaştıracak bir kursa katılmadığını (yaklaşık % 80) belirtmiştir. Kursa katıldığını belirtenler ise öncelikle mesleki gelişim, kişisel gelişim, bilişim ve teknoloji kurslarını tercih etmiş ve bu kişilerin çoğunluğu 18-34 yaş aralığındadır. Katılımcıların yaklaşık %70'i iş aramakta ve bu kişilerin %88'i işsizlik ödeneği almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu anket uygulama esnasında 1 ila 6 ay arası değişen bir süre de iş aradığını beyan etmiştir. İş arayan kişilerin çoğunluğu 35-44 yaş aralığındadır. Ayrıca kişilerin eğitim seviyesi arttıkça iş arama eğilimleri artmaktadır. İş arayanların %27'si 6 ila 10 yıl arası tecrübeye sahip ve tam zamanlı çalışanlardır. Evli kişiler bekar kişilere göre beş kat daha fazla iş arama eğilimindedir. Bakmakla yükümlü olunan kişi sayısının artması iş arama eğilimini arttırmaktadır. İş aramada ilk tercih edilen kanal İŞKUR'dur. Bunu izleyen diğer iş arama kanalları ise eş - dost akraba aracılığı, kişilerin kendi imkânları ve kariyer internet siteleridir. İş aramaktansa kendi işini kurup girişimci olmayı tercih etmeyi planlayan kişi sayısı oldukça azdır (yaklaşık % 3). İş arayanların çoğunluğu "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar", "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları", "Hizmet ve Satış Elemanları"dır. İş arayan kişilerin yaklaşık %10'u en ağır işsizlik baskısını taşımakta ve her türlü işe razı olduklarını bildirmişlerdir. İşsizlik ödeneği alan kişiler örneklemin %60'ını oluşturmaktadır. Bu kişilerin büyük çoğunluğu işten çıkartıldıkları için işsiz kalmıştır. Katılımcıların tarafından hak edilen işsizlik ödeneği süresi ağırlıklı olarak 6 - 10 aydır. Bu kişilerin %42'si anket uygulama esnasında 4 ila 6 ay arası değişen bir süre de işsizlik ödeneği aldığını beyan etmiştir. Katılımcılara göre işe alım süreçlerinde işverenlerin en önemli gördüğü temel nitelikler; "Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi", "Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik" ve

“İletişim ve İfade Yeteneği”dir. Katılımcılara göre Türkiye’de istihdam ve çalışma hayatına ilişkin en temel sorunlar;

- İşsizlik,
- Alt İşverenlik,
- İş ve ücret beğenmeme
- Nitelikli eleman eksikliğidir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği ile kişilerin gelecek, umut ve motivasyon faktör dereceleri tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda işsizlik ödeneği alan kişilerin çoğunluğunun umutsuzluk içinde olduğu ancak buna karşın gelecek beklentilerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yaklaşık yarısı motivasyonu olduğunu beyan etmiştir. Genel olarak üç boyutun ağırlıklandırılması sonucu oluşturulan genel faktör açısından ise katılımcıların çoğunluğunun olumlu görüşe yakın olduğu tespit edilmiştir. Odak Grup Çalışması Sonuçları; Katılımcılar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Çalışma Genel Müdürlüğü, Türkiye İş Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu gibi pek çok alandan bilim insanı ve uzmanlardan oluşmuştur. Odak grup toplantısı sonucunda ortaya çıkan görüşler şu başlıklar altında özetlenebilir;

- İşsizlik sigortasından faydalanma şartlarının daha esnek hale getirilmesi,
- İşsizlik ödeneği süresi ve miktarının yeniden değerlendirilmesi,
- Daha rahat ve iyi koşullarda iş arama imkanı yaratılması,
- Ülkemizde işsizlik sigortası ödemelerinin asgari gelir desteği sistemi ile ilişkilendirilmesi,
- İşsizlik ödeneği alınan süre içinde kayıt dışı çalışmayı önleyecek denetimlerin etkinleştirilmesi gereklidir.

İşsizlik sigortası fonunun varlığı ve sunduğu olanaklara dair kamu spotu hazırlanıp yayınlanması,

- Kayıt dışı istihdama karşı direnç oluşturulması gereklidir.

Kaynak:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi’nin (ÇASGEM) Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi İçin Teknik Destek Projesi

e-Journal of New World Sciences Academy NWSA-SOCIAL SCIENCES İbrahim Görücü Nihat Aybıyık Muzaffer Koç.

<http://www.iskur.gov.tr>

Çorlu Hizmet Merkezi	2016			2017		
	E	K	Toplam	E	K	Toplam
Yeni Başvuru Sayısı	9132	6088	15220	13676	10318	23994
Kayıtlı İşsiz	3204	3877	7081	4776	5160	9936
Kayıtlı İşgücü	14144	11776	25920	13718	11713	25431
İşe Yerleştirme	2127	1740	3867	4195	3432	7627